

Stroški gozdnega dela

Forest Work Costs

Špela MALOVRH*, Iztok WINKLER**

Izvleček:

Malovrh, Š., Winkler, I.: Stroški gozdnega dela. Gozdarski vestnik, 64/2006, št. 2. V slovenščini z izvlečkom in povzetkom v angleščini, cit.lit.12. Prevod v angleščino: Jana Oštir.

Pri izračunu stroškov gozdnega dela moramo poleg plačil za dejansko opravljeno delo upoštevati še nadomestila za plačane nedelovne dneve ter povračila za nekatere izdatke v zvezi z delom. Poleg tega mora delodajalec od izplačanih plač plačati še tiste prispevke in davke, ki ne bremenijo neposredno bruto plače delavca ampak so obveznost delodajalca. Vsa nadomestila in povračila obravnavamo kot vzporedne stroške dela in splošne stroške podjetja in jih izražamo s količnikom na osnovno bruto urno postavko delavca. Količnik za gozdne delavce znaša 4,19, za lastnike gozdov pa 2,00.

Ključne besede: gozdno delo, strošek, kalkulacija

Abstract:

Malovrh, Š., Winkler, I.: Forest work costs. Gozdarski vestnik, Vol. 64/2006, No. 2. In Slovene, with abstract and summary in English, lit. quot. 12. Translated into English by Jana Oštir.

In calculating the costs of forest work, compensation of paid non-working days and some work-related allowances must be added to the costs of the actually performed work. In addition, the employer has to pay the payroll contributions and taxes that do not directly burden the worker's gross pay, but are the employer's obligation. All compensation and allowances are treated as secondary work costs and the company's overhead costs and they are expressed as a ratio of the worker's basic hourly pay. This ratio is 4.19 for forestry workers and 2.00 for forest owners.

Key words: forest work, cost, calculation

1 UVOD

Gozdna proizvodnja je še vedno delovno intenzivna. Velik del stroškov gozdne proizvodnje odpade na stroške dela in na stroške, ki so s tem neposredno povezani. Pri sečnji je delež teh stroškov največji, okoli 80 %, pri drugih fazah gozdne proizvodnje, kjer so pomembni tudi stroški delovnih sredstev pa je delež neposrednih stroškov dela primerno manjši (WINKLER, KRAJČIČ 1996)

Z novimi tehnologijami gozdne proizvodnje se delež stroškov živega dela v skupnih stroških gozdne proizvodnje sicer zmanjšuje, še vedno pa ostaja pomemben.

Stroški dela ne obsegajo samo plač, ki jih izplačamo zaposlenim, ampak številne druge sestavine, ki se nanašajo na plače in druge prejeme zaposlenih. Med stroške dela sodijo zlasti:

- Plačilo za opravljeno delo zaposlenih v obliki bruto plače, od katere prejmejo delojemalci

le dobro polovico kot neto izplačilo. Razlika med bruto in neto plačo pomeni različne socialne dajatve (zdravstveno in pokojninsko zavarovanje) ter davek oziroma akontacijo dohodnine.

- Prispevki za socialno varnost, ki bremenijo podjetje.
- Drugi prejemi, denimo regres za letni dopust, nadomestilo za prevoz na delo, prispevek za malico, varovalna sredstva.
- Prostovoljne socialne dajatve, denimo večje odpravnine, odkup pokojninske dobe, razne premije za izjemne dosežke podjetja (POTOČNIK 1999).

* Š. M., univ. dipl. inž. gozd., Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

** Dr. I. W., redni profesor, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

K stroškom neposrednega gozdnega dela je treba prišteti še tki. vzporedne stroške dela in splošne stroške podjetja oziroma vse tisto kar delavec neposredno ali posredno prejme za svoje delo in kar odpade, če delavca ni. Prav vzporedni stroški dela znatno vplivajo na skupne stroške dela in so zato ključni pri naših prizadevanjih za racionalizacijo stroškov gozdne proizvodnje.

Poznavanje stroškov gozdnega dela je pomembno za vse ekonomske analize gozdne proizvodnje, primerjave gozdarstva z drugimi dejavnostmi in za načrtovanje racionalizacije proizvodnje in poslovanja. To je še posebej pomembno sedaj, ko v našo proizvodnjo prihajajo nove tehnologije in se sestava stroškov gozdne proizvodnje spreminja.

2 METODA DELA

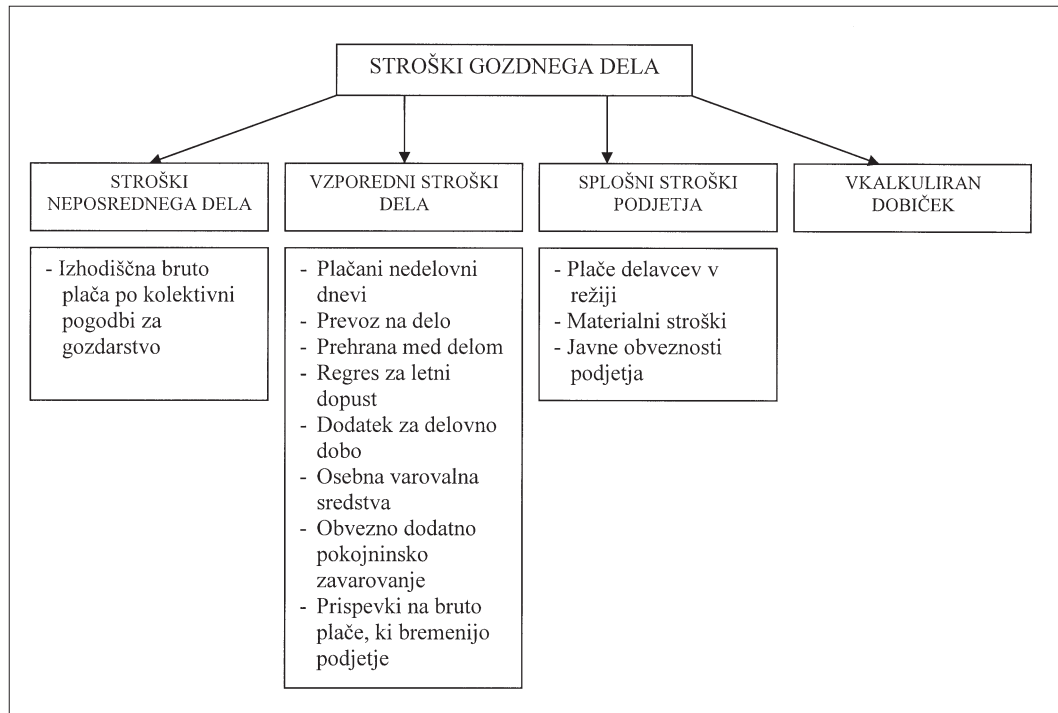
Stroški gozdnega dela se spreminjajo, zato je smiselno, da jih izračunavamo letno. Pri izračunu je pomembno, da spremljamo vse dejavnike, ki vplivajo na stroške gozdnega dela.

3 IZRAČUN STROŠKOV GOZDNEGA DELA

V prispevku smo se osredotočili na izračun stroškov gozdnega dela konec leta 2005. Naš namen je predstaviti izračun stroškov gozdnega dela. Na primeru so predstavljeni problemi in splošni predpisi, ki vplivajo na izračun. Vhodne podatke smo dobili iz različnih anket in zakonov, podzakonskih aktov in uredb ter iz Kolektivne pogodbe za gozdarstvo Slovenije. Pri vsakem poglavju so predstavljeni posamezni zakoni, podzakonski akti, uredbe, ankete iz katerih smo črpali podatke, ki služijo kot osnova za izračun.

3.1 Izhodiščna bruto plača

Temeljno izhodišče za izračun stroškov gozdnega dela je izhodiščna bruto plača, ki je določena s Kolektivno pogodbo za gozdarstvo Slovenije (Ur. l. RS št. 16-457/05) po posameznih tarifnih razredih, ki upošteva stopnjo strokovne usposobljenosti delavca in težavnost dela. Gozdne delavce v neposredni proizvodnji uvrščamo v IV. tarifni razred, strokovno-tehnične sodelavce v podjetju

Slika 1: Shema stroškov gozdnega dela

Preglednica 1: Izhodiščne bruto plače po Kolektivni pogodbi za gozdarstvo za leto 2005

RAZRED	MESEČNA BRUTO PLAČA (SIT)	BRUTO PLAČA V SIT/H
III	152.809	
IV	162.592	934,40
V	166.993	
VI	175.797	
VII	218.043	1.253,10
VIII	258.920	
IX	310.703	

pa v VII. tarifni razred. V letu 2005 so veljale naslednje izhodiščne plače (preglednica 1)

Tako dobimo izhodišče bruto postavke za posamezna delovna mesta. Dejanske plače gozdnih delavcev pa so odvisne od dosežene produktivnosti in poslovnega uspeha podjetja.

3.2 Izkoristek delovnih dni

Na ceno dela pomembno vpliva izkoristek dni. Delodajalec mora delavcu plačati čas in učinek, ko je dejansko na delu, pa tudi nadomestila za plačane nedelovne dneve. Nedelovnih dni, ki jih je potrebno plačati je kar veliko, nastanejo pa zaradi praznikov, bolniškega dopusta, prekinitev brez nadomeščanja zaradi slabega vremena, dopusta, ter drugih plačanih nedelovnih dni.

Odsotnost iz dela zaradi bolezni je v gozdarstvu velika in delno bremeni tudi delodajalca, zato bi bilo smiselno, da bi delodajalec poskrbel, za zmanjšanje števila bolniških dni, predvsem s primernimi preventivnimi ukrepi, kot so sistematski zdravniški pregledi, zaščitna sredstva, zaščita delavcev pred vremenskimi vplivi, torej z zagotavljanjem ugodnejših in zdravju prijaznejših delovnih razmer.

Velik izpad delovnega časa pa predstavljajo prekinitev dela, predvsem zaradi slabih vremenskih razmer, snega in podobnih naravnih vzrokov. Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Ur. l. RS št. 16/05) v 17. členu določa, da se prekinitev zaradi vremenskih razmer nadomeščajo s prerazporeditvijo delovnega časa v okviru kolektorskega leta ali pa z delom ob sobotah, in sicer največ 22 sobot na leto, vendar največ tri sobote na mesec. Če z navedenimi ukrepi ni mogoče nadomestiti prekinitev dela, delavcu pripada nadomestilo plače v višini do polovice plačila, do

katerega bi bil sicer upravičen, če bi delal vendar ne manj kot 70 % osnovne plače delavca. Velik del izpada zaradi vremenskih razlogov gre pripisati tudi organiziranosti dela v gozdni proizvodnji, ki se premalo prilagaja naravnim razmeram. Zato bi bilo smiselno pri organizaciji dela v gozdni proizvodnji upoštevati določbe 16. člena Kolektivne pogodbe za gozdarstvo Slovenije (Ur. l. RS št. 16/05) ki omogoča, da se zaradi sezonskega značaja dela v gozdarstvu delovni čas za delavce, ki pretežno opravljajo terensko delo prerazporedi. Tako lahko delovni čas v mesecih, ki so za delo v gozdu ugodnejši, traja dlje, vendar ne več kot 10 ur dnevno ali 50 ur tedensko. Zavedati pa se je treba, da podaljševanje delovnega časa v gozdni proizvodnji, zlasti pri sečnji pomeni, zaradi težkega opravljanja del, največkrat samo podaljševanje odmorov in nič večji učinek. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da v manj ugodnih mesecih tedenska delovna obveznost ne more biti krajša od 30 ur oziroma 6 ur. Sam začetek dela pa je potrebno prilagajati polni dnevni svetlobi, med 6. in 8. uro.

Letni dopust delavca določa Zakon o delovnih razmerjih (Ur.l. RS, št. 42/02) v 159. in 160. členu. Daljše trajanje letnega dopusta, kot ga določa Zakon o delovnih razmerjih se določa na podlagi naslednjih meril: delovna doba, zahtevnost dela in težavni delovni pogoji. Letni dopust delavca pa lahko traja največ 30 dni, tudi v primeru, da delavcu po različnih osnovah pripada več delovnih dni.

Več pozornosti je potrebno posvetiti razporeditvi letnega dopusta in del letnega dopusta načrtovati tudi v za delo manj ugodnem letnem času, ko je izpad zaradi neugodnih vremenskih razmer največji. Delavec je na leto lahko odsoten

Preglednica 2: Izkoristek delovnih dni v gozdni proizvodnji

	Poklicni delavci		Lastniki gozdov		Str. – teh. delavci v podjetju	
	Dni	Pogojno nedelovni dnevi	Dni	Pogojno nedelovni dnevi	Dni	Pogojno nedelovni dnevi
Skupaj dni v letu	365		365		365	
Sobote in nedelje	105		105		105	
Možni delovni dnevi	260		260		260	
Plačani nedelovni dnevi	75	64	65	55	46	44
- prazniki	8	8	8	8	8	8
- bolniški dopust v breme delodajalca*	18	16	18	16	5	5
- bolniški dopust v breme ZZS	8	0	8	0	2	0
- prekinitve z nadomeščanjem	13	0	0	0	0	0
- prekinitve brez nadomeščanja**	10	7	0	0	0	0
- redni dopust	29	29	29	29	29	29
- drugi plačani nedelovni dnevi	2	2	2	2	2	2
Delovni dnevi	185		195		214	

Opomba:

* polovica dni je plačana polno, polovica pa 80 %

** plačano 70 %

z dela največ 7 dni zaradi osebnih okoliščin, kot so: lastna poroka, smrt zakonca, smrt staršev in hujše nesreče, ki zadenejo delavca.

3.3 Izračun vzporednih stroškov dela

3.3.1 Plačani nedelovni dnevi

Za izračun nadomestil upoštevamo plačane nedelovne dni v dejanskem obsegu v danem letu, razen tistih dni, ko nastopi prekinitve, ki pa jo nadomeščamo. Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16-457/05) v 17. členu določa, da se prekinitve zaradi vremenskih razmer nadomeščajo s prerezporeditvijo delovnega časa v okviru koledarskega leta ali pa z delom ob sobotah, in sicer največ 22 sobot na leto, vendar največ tri sobote na mesec, vendar je to določilo kolektivne pogodbe za gozdarstvo težko izpolniti. Zato smo pri izračunu nadomestil upoštevali na račun prekinitvev 10 delovnih dni. Število nedelovnih dni smo dobili s pomočjo ankete Razmere v gozdarstvu. Iz podatkov, pridobljenih z anketo smo dobili večletno povprečje o številu nedelovnih dni. Žal teh anket danes ne izvajajo več, a vseeno

lahko večletno spremljanje da orientacijo o številu nedelovnih dni, tako da jih lahko uporabimo pri izračunu stroškov gozdnega dela danes.

Nedelovni dnevi so večinoma plačani polno, le polovica bolniške se plača 80 %, prekinitve brez nadomeščanja pa se plačajo v višini 70 % osnovne plače.

Lastnikom gozda ne priznamo prekinitvev zaradi vremena, ker lahko te dneve drugače produktivno izrabijo, za druge dejavnosti.

3.3.2 Prevoz na delo

Pri izračunu stroškov prevoza upoštevamo določilo iz Kolektivne pogodbe za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16-457/05), ki določa, da pripada delavcu povračilo za prevoz na delo in z dela najmanj v višini 60 % stroškov javnega prevoza. V primeru če ta ni organiziran, mu pripada za vsak kilometer znesek, določen s podzakonskim aktom vlade.

Torej če ni mogoč prevoz z javnimi prevoznimi sredstvi se delavcu prizna nadomestilo do višine 15 % cene neosvinčenega motornega bencina 95-oktanov.

Pri kalkulaciji stroškov gozdnega dela upoštevamo:

– za gozdne delavce nadomestilo do višine 15 % cene neosvinčenega motornega bencina

95-oktanov za prevoz od doma v gozd – zajeto v količniku vzporednih stroškov delavca,

– za lastnike gozda nadomestilo do višine 15 % cene neosvinčenega motornega bencina 95-oktanov za prevoz od doma v gozd – zajeto v količniku vzporednih stroškov delavca.

– za strokovno-tehnične delavce nadomestilo do višine 15 % cene neosvinčenega motornega bencina 95-oktanov za prevoz od doma do sedeža organizacijske enote – zajeto v količniku vzporednih stroškov delavca, prevoz z obrata do gozda pa krijemo v breme materialnih stroškov poslovanja in je zajet v količniku splošnih stroškov podjetja.

Uredba o višini povračila stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všteta v davčno osnovo (Ur.l. RS št. 142/04) v 3. členu določa, da se povračilo stroškov za prevoz na delo in iz dela ne všteta v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja, do višine stroškov javnega prevoza od običajnemu prebivališču najbližjega postajališča do mesta opravljanja dela, če je mesto opravljanja dela vsaj en kilometer oddaljeno od delojemalčevega običajnega prebivališča. Če delojemalec ne more uporabljati javnega prevoza, se v davčno osnovo ne všteta povračilo stroškov prevoza do višine 31 tolarjev za vsak polni kilometer razdalje med običajnim prebivališčem in mestom opravljanja dela, zato smo pri izračunu stroškov gozdnega dela upoštevali povračilo stroškov prevoza do višine 31 tolarjev za vsak polni kilometer.

Povprečna prevozna razdalja gozdnih delavcev je bila ugotovljena z anketo. Na državni ravni upošteevamo povprečno prevozno razdaljo 48 km/dan za gozdne delavce, 10 km/dan za lastnike gozdov in 16 km/dan za strokovno-tehnične delavce in sicer po 31 SIT/km (KRAJČIČ, WINKLER 1999).

3.3.3 Prehrana med delom

Delavcu pripada po Kolektivni pogodbi za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16/05) povračilo stroškov za prehrano med delom v višini zgornjega zneska, določenega s podzakonskim aktom vlade. Po Uredbi o spremembah in dopolnitvah uredbe o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov (Ur.l. RS št. 60/05) se povračilo stroškov za prehrano med delom do višine 1.300 SIT, za

vsak dan ko je delojemalec na delu prisoten štiri ure ali več, ne všteta v davčno osnovo dohodka iz delovnega razmerja, tako da gozdnim delavcem priznamo nadomestilo za prehrano na delu v višini 1.300 SIT za vsak delovni dan.

3.3.4 Regres za letni dopust

Po Kolektivni pogodbi za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16/05) pripada delavcu regres za letni dopust najmanj v višini kot ga določa Splošna kolektivna pogodba za gospodarske dejavnosti (Ur.l.RS št.40/97), to je v višini 142.264,00 SIT.

3.3.5 Dodatek za delovno dobo

129. člen Zakona o delovnih razmerjih (Ur.l.RS 42/02) določa, da delavcu pripada dodatek za delovno dobo. Višina dodatka za delovno dobo pa se določi v kolektivni pogodbi na ravni dejavnosti. Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16/05) v 46. členu določa, da delavcu pripada dodatek za delovno dobo najmanj v višini 0,5 % od osnovne plače za vsako izpolnjeno leto delovne dobe. Dodatek se obračuna za vse opravljene ure v rednem in podaljšanem delovnem času.

Za poklicne gozdne delavce in lastnike gozdov smo upoštevali povprečno delovno dobo 25 let, za strokovno – tehnične delavce pa smo upoštevali povprečno delovno dobo 20 let, ki smo jo povzeli iz ankete o Kadrih v gozdarskih gospodarskih družbah (WINKLER, KRAJČIČ 1997).

3.3.6 Osebna varovalna sredstva

Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16/05) v 27. členu določa, da sta zaradi posebnih težkih in nevarnih pogojev dela v gozdarstvu delodajalec in delavec poleg pravic in obveznosti iz varstva pri delu dolžna spoštovati določila Pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu (Ur.l.RS št.56/99).

S pravilnikom se ureja področje splošnih in posebnih varstvenih ukrepov, pravice in obveznosti delavcev glede varstva pri delu, pravice in odgovornosti oseb odgovornih za varstvo pri delu, ukrepi za zagotavljanje ustreznih sredstev za delo in njihovo uporabo. Zaradi 27. člena Kolektivne pogodbe za gozdarstvo (Ur.l.RS št.16/05), pri izračunu stroškov gozdnega dela upošteevamo,

Preglednica 3: Osebna varovalna sredstva za gozdne delavce (cene brez DDV)

Vrsta sredstva	Cena SIT/kos	Trajanje (let)	Cena SIT/leto
Varovalni čevlji (SIST EN 345-2)	31.237,00	1	31.237,00
Varovalni škornji (SIST EN 345-2)	18.969,00	5	3.793,80
Varovalna jakna (SIST EN 340)	9.690,00	1	9.690,00
Varovalne hlače (SIST EN 381-5)	33.516,00	1	33.516,00
Toplotna jakna (SIST EN 342)	16.247,00	5	3.249,40
Varovalna čelada (SIST EN 397)	8.550,00	3	2.850,00
Varovalne rokavice (SIST EN 388)	20.240,00	1	20.240,00
Skupaj			104.576,20

Pri lastnikih gozdov, ki niso davčni zavezanci, moramo prišteti tudi DDV.

Preglednica 4: Prispevne stopnje za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje

Skupina delovnega mesta	Povečanje zavarovalne dobe	Prispevna stopnja (%)
I.	Od 12 do 14 mesecev	4,20
II.	Od 12 do 15 mesecev	6,25
III.	Od 12 do 16 mesecev	8,40
IV.	Od 12 do 17 mesecev	10,55
V.	Od 12 do 18 mesecev	12,60

tudi naslednja osebna varovalna sredstva (preglednica 3).

3.3.7 Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje (SODPZ)

Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16/05) v 24. členu določa, da mora delodajalec zagotoviti posebno varstvo (obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje) za sekače, ki pri svojem delu uporabljajo motorno ali ročno žago ter sekiro in prebijejo na takšnih delih najmanj 80% delovnega časa v koledarskem letu.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur.l.RS št.20/04) ukinja štetje zavarovalne dobe s povečanjem (benefikacijo) in uvaja obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje. Prispevek za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje je odvisen od skupine delovnega mesta in se plačuje po prispevnih stopnjah, kot je prikazano v preglednici 4.

Obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje plačujejo podjetja za delavce na delovnem mestu sekač in pa za traktoriste, ki delajo v skupini. Zavarovanci, zaposleni na področju gozdarske dejavnosti, ki delajo na delovnem mestu, na katerem se je štela zavarovalna doba s povečanjem, se uvrščajo v skupino II.

3.3.8 Prispevek na bruto plače, ki bremeni podjetje

Podjetje bremenijo davki na plače, ki jih določa Zakon o davku na izplačane plače (Ur. l. RS 25-873/05) in Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakon o davku na izplačane plače (Ur. l. RS 108-4689/05). Davek se obračunava in plačuje od bruto plače. Stopnje davka so različne glede na višino mesečne bruto plače in so prikazane v preglednici 5.

Bruto plača z upoštevanjem dodatka za delovno dobo (povprečno 12,5 %) presega 165.000,00, zato smo upoštevali 3,8 % davek na izplačane plače. Za lastnike gozdov ta postavka ne pride v poštev.

Podjetje bremeni tudi prispevki za socialno varnost na bruto plačo, kamor sodijo prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevek za zdravstveno zavarovanje, prispevek za zaposlovanje, prispevek za starševsko varstvo in prispevek za poškodbe pri delu. Ti prispevki na bruto plačo zanašajo 16,10 % bruto plače.

Preglednica 5: Davek na bruto plače v letu 2005

Mesečna bruto plača (SIT)	Davek (%)
165.000,00	0
165.000,00 – 400.000,00	3,8
400.000,00 – 750.000,00	7,8
nad 750.000,00	14,8

V izračun nismo upoštevali jubilejnih nagrad in solidarnostne pomoči, ki jih določa Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije (Ur.l.RS št.16/05) v 53. in 54.členu, zato ker se pojavljajo samo občasno in jih zato pri izračunu količnika vzporednih stroškov dela zanemarimo.

med proizvodnimi in neproizvodnimi delavci 1:2,7 in 55% višje povprečne plače režijskih delavcev, kot so plače delavcev v neposredni proizvodnji. Materialni stroški režije in javne obveznosti podjetij, ki niso zajete v plačah, predstavljajo 65% bruto plač v režiji. Torej:

$$1,80 \times 0,37 \times 1,65 \times 1,55 = 1,71$$

3.3.9 Elementi za izračun količnika vzporednih stroškov dela (K1)

3.4. Količnik splošnih stroškov (K2)

3.4.1 Količnik splošnih stroškov podjetja

Za plače upoštevamo količnik za vzporedne stroške strokovno tehničnega delavca 1,80 ter razmerje

3.4.2 Količnik splošnih stroškov lastnika gozda

Za plačo upoštevamo količnik za vzporedne stroške lastnika gozda 1,82. Za sodelovanje pri izbiri

Preglednica 6: Elementi za izračun količnika vzporednih stroškov dela

	Poklicni delavci	Lastniki gozdov	Str. – teh. delavci v podjetju
Letna bruto plača za opravljeno delo SIT	1.382.320,00	1.457.040,00	2.145.136,00
Dejansko delo	8,5 mesecev	8,9 mesecev	9,8 mesecev
Prevoz na delo SIT			
- 48 km/dan po 31 SIT	275.280,00		
- 10 km/dan po 31 SIT		60.450,00	
- 16 km/dan po 31 SIT			106.144,00
Regres za dopust	142.264,00	142.264,00	142.264,00
Prehrana: 26.000,00 SIT/mesec	221.000,00	234.000,00	254.800,00
Delovna doba % bruto plače	12,5	12,5	10
SODPZ % bruto plače	6,25	-	-
Prispevek na bruto plačo %			
* davek na plače	3,8	-	3,8
* prispevki za socialno varnost	16,10	-	16,10
Varovalna sredstva SIT	104.576,20	104.576,20	-

Preglednica 7: Količnik vzporednih stroškov dela (dodatek k bruto delovni uri)

	Poklicni delavci	Lastniki gozdov	Str. – teh. delavci v podjetju
Plačani nedelovni dnevi	0,35	0,28	0,21
Prevoz na delo	0,20	0,04	0,05
Prehrana	0,16	0,16	0,12
Regres za dopust (bruto)	0,10	0,10	0,07
Dodatek za delovno dobo	0,18	0,17	0,12
Varovalna sredstva	0,08	0,07	0,00
Prispevki za bruto plače, ki bremenijo podjetje:			
* davek na plače 3,8 %	0,05	0,00	0,05
* prispevki za socialno varnost 16,1 %	0,23	0,00	0,20
SODPZ	0,09	0,00	0,00
Skupaj vzporedni stroški dela	1,20	0,82	0,61
Količnik na bruto plačo za vzporedne stroške dela (K1)	2,43	1,82	1,80

drevja za posek, gozdnogojitvenem načrtovanju, prevzemu sečišč in gozdnogojitvenih del, prodaje lesa, svetovanju javne gozdarske službe ter za izobraževanje štejemo skupaj 10 dni. Za materialne stroške dodamo še 30 % bruto plače. Torej:

$$(10 / (195 - 10)) \times 1,82 \times 1,30 = 0,13$$

3.5 V kalkuirani dobiček (K3)

V stroških strojnega dela je že upoštevan dobiček (obresti) na vloženi kapital (stroje) v višini 4,8 %. Dodati je treba še dobiček na ostali kapital podjetja oziroma lastnika gozda. Bruto plača se na račun tega dobička poveča za 4,8 % (FURLAN, WINKLER 2005).

4 SKUPNI KOLIČNIK NA BRUTO PLAČO

4.1 Skupni količnik na bruto plačo delavca v podjetju

Preglednica 8: Količnik na bruto plačo delavca

Vzporedni stroški dela (K1)	2,43
Splošni stroški podjetja (K2)	1,71
Vkalkulirani dobiček (K3)	0,05
Skupaj	4,19

4.2 Skupni količnik na bruto plačo lastnika gozda

Preglednica 9: Količnik na bruto plačo lastnika gozda

Vzporedni stroški dela (K1)	1,82
Splošni stroški lastnika gozda (K2)	0,13
Vkalkulirani dobiček lastnika gozda (K3)	0,05
Skupaj	2,00

5 CENA DELA

Podjetju priznamo bruto plačo poklicnega delavca, povečano za vzporedne stroške dela, splošne stroške podjetja in vkalkuliran dobiček (K1, K2, K3) s količnikom 4,19.

Lastniku gozda pa priznamo bruto plačo poklicnega delavca, povečano za vzporedne stroške dela, splošne stroške lastnika gozda in vkalkuliran dobiček (K1, K2, K3) s količnikom 2,00.

Ceno dela dobimo tako, da bruto urno postavko delavca po Kolektivni pogodbi za gozdarstvo Slovenije (Ur. l. RS št. 16-457/05) pomnožimo s skupnim

količnikom na bruto plače, ki znaša za poklicne delavce 4,19 in za lastnike gozdov 2,00.

Preglednica 10: Cena dela

	SIT/h	SIT/dan
Sekač, traktorist	3.915,10	31.320,80
Lastnik gozda	1.868,80	14.950,40

Kadar se gozdno delo opravlja kot storitev, je treba prišteti še davek na dodano vrednost v skladu s predpisi.

6 IZRAČUN STROŠKOV GOZDNEGA DELA V LETU 2006

Pri izračunu stroškov gozdnega dela v letu 2006, bo potrebno upoštevati vse spremembe, ki jih bo določala Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije za leto 2006, ter vse zakonske in podzakonske akte RS. Na splošno naj bi veljalo, da lahko v izračun vzamemo podatke za leto 2005, in jih povečamo za rast življenjskih stroškov, brez rasti cen alkohola in tobaka, to je za približno 3 %.

V letu 2006 so v Zakonu o davkih na izplačane plače (Ur. l. RS št. 25/05) določene nižje stopnje davka, ki veljajo od 1. januarja 2006 do 31. decembra 2006 in sicer, če znaša mesečna bruto plača zaposlenega do 165.000,00 SIT, znaša stopnja davka 0 %, nad 165.000,00 do 400.000,00 SIT, znaša stopnja davka 3,0 %, nad 400.000,00 do 750.000,00 SIT, znaša stopnja davka 6,3 % ter nad 750.000,00 SIT, znaša stopnja davka 11,8 %.

7 RAZPRAVA

Pri izračunu stroškov gozdnega dela je treba posvetiti posebno pozornost tistim stroškom, ki so najvišji in tistim na katere lahko vplivamo.

Prikazana metodologija izračuna stroškov gozdnega dela je namenjena poenotenju načina izračuna stroškov gozdnega dela in s tem zagotavljanju primerljivosti izračunov. Podroben premislek o vsaki skupini stroškov in njihova analiza nas mora spodbuditi k celoviti analizi stroškov poslovanja in ukrepom na različnih področjih delovanja podjetja. Tako npr. na stroške povezane z delovno dobo lahko vplivamo z ustrezno skrbjo za primerno starostno sestavo zaposlenih. To pomeni, da mora podjetje ustvariti normalno starostno

porazdelitev in stalno skrbeti za dotok nove delovne sile. Podjetje bi se moralo poglobiti v obseg odsotnosti z dela in razlogih zanj, ter sprejeti na podlagi tega tudi preventivne ukrepe, po potrebi pa tudi zaostri kontrolno odsotnosti z dela.

Med stroški dela niso pomembni samo stroški živega dela, ampak vse bolj tudi materialni stroški dela. Mednje sodijo na primer tudi stroški varovalnih sredstev, ki morajo biti čim nižji, vendar pa ne na škodo kakovosti varovalnih sredstev. Ker je danes ponudba varovalnih sredstev po vrstah in cenah zelo pestra, je toliko bolj pomembna primerna pozornost pri odločitvi o nabavi.

Splošni stroški podjetja so danes predmet kritične presoje in prav je tako. Ne bi pa smeli iskati rezerv tam, kjer bi to šlo na račun delavcev in njihove varnosti. Prav tako ne bi smeli opuščati aktivnosti, ki podjetje spreminja v obrtniške obrate brez lastnega razvoja.

Za spremljanje stroškov gozdnega dela bi morali dograditi ustrezen informacijski sistem, ki bi omogočal dnevni vpogled v stroške gozdnega dela in njihove nosilce in povezal tudi tiste, ki zunaj gozdarstva vplivajo na stroške gozdnega dela.

8 ZAKLJUČEK

Na ceno dela v gozdarstvu vplivajo osnovna urna postavka, ki upošteva stopnjo strokovne usposobljenosti in težavnost dela ter temelji na določilih Kolektivne pogodbe za gozdarstvo Slovenije, nadomestila za plačane nedelovne dni, povračila ki jih prejme delavec v povezavi z delom, ter višina obremenitev plač s prispevki, ki jih mora plačati delodajalec. Izhodiščne plače delavcev v gozdu so določene s kolektivno pogodbo, dejanske plače pa so odvisne tudi od dosežene produktivnosti in poslovnega uspeha podjetja.

Vsem, ki opravljajo delo v gozdu, moramo priznati bruto urno postavko, ki je določena glede na izračun stroškov gozdnega dela. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da imajo lastniki gozda nekoliko manjšo bruto urno postavko na račun nekoliko nižjih stroškov v zvezi v delom.

Na ceno dela pomembno vpliva izkoristek delovnih dni, ki pa se iz leta v leto spreminja. Delodajalec mora plačati delojemalcu čas, ko je dejansko na delu ter tudi nadomestila za plačane nedelovne dni. Delavci imajo tudi pravice

do povračila nekaterih stroškov, ki so določeni s kolektivno pogodbo. To so: nadomestila za prevoz na delo, nadomestilo za malico na delu, nadomestilo za letni dopust, dodatek za delovno dobo, ter povračilo stroškov za osebna varovalna sredstva. Delodajalec pa mora od bruto plač plačati še prispevke in davke, ter prispevno stopnjo za delavce, ki delajo na delovnih mestih, za katera je po predpisih določeno obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje.

V podjetju so stroški, povezani z zaposlenimi, daleč najpomembnejši del stroškov. Zato je zelo koristno, da jih natančno ugotovimo in jih v celoti upoštevamo v kalkulaciji.

Ceno dela dobimo tako, da bruto urno postavko delavca po kolektivni pogodbi gozdarstva Slovenije pomnožimo s skupnim količnikom na bruto plače, ki znaša za poklicne delavce 4,19, za lastnike gozdov pa 2,00.

V letih ki sledijo, bi bilo smiselno ponovno izvesti anketo o prevozih na delo, anketo o razmerah v gozdarstvu in anketo o kadrih v gozdarskih gospodarskih družbah, kajti le s pomočjo teh podatkov si bomo lahko v prihodnje zagotovili bolj natančno in morda tudi zanesljivejše izračunavanje stroškov gozdnega dela. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je potrebno pritegniti pozornost podjetij za sodelovanje pri anketah.

9 ZAHVALA

Za pomoč pri pridobivanju podatkov, ki so potrebni za izračun stroškov gozdnega dela, se zahvaljujemo Franciju Furlanu, Sindikatu gozdarstva in Kapitalski družbi.

10 SUMMARY

The following factors influence forest work costs: the basic hourly rate which takes into consideration the vocational qualification and job demands and is based on the Forest Industry Collective Agreement of Slovenia, compensation of paid non-working days, work-related reimbursements to workers, and the amount of employer's contributions. The employees' basic pay is set down by the Collective Agreement, while the actual pay also depends on the productivity and company's business performance.

All persons working in the forest must be acknowledged a gross basic hourly rate, which is fixed according to the calculation of forest work costs. One must bear in mind that forest owners have a somewhat smaller gross hourly rate due to the slightly lower work costs.

Forest work price is strongly influenced by the number of actual working days which varies from year to year. The employer is obliged to pay the employee for the time actually spent at work and also to compensate him for paid non-working days. Employees also have the right to the remuneration of certain costs stipulated by the Collective Agreement. These are transport allowances, meal allowances, annual leave allowances, seniority allowance and remuneration of costs for personal protective gear. The employer is obliged to also pay contributions and taxes as well as the compulsory additional pension scheme for employees performing work for which this is stipulated.

For a company, costs regarding employees are by far the most important portion of total costs. Therefore it is very useful to establish such costs in detail and to systematically take them into account in the calculation.

Work costs are obtained by multiplying the gross hourly rate in line with the Forest Industry Collective Agreement by the total ratio applied to gross pay, which is 4.19 for forestry workers and 2.00 for forest owners.

In the years to come it would be sensible to repeat a survey on commuting, a survey on conditions in forestry and one on staff in forestry companies, since only with such data can one

assure a more accurate and perhaps also more reliable calculation of forest work costs. One must not forget, though, that it is necessary to attract the attention of companies in order for them to take part in such surveys.

11 VIRI

- Anketa Razmere v gozdarstvu iz leta 1994, 1995, 1996, 1997, BF-Oddelek za gozdarstvo
- FURLAN, F., WINKLER, I., 2005. Poslovanje gozdarskih gospodarskih družb v letu 2004. Gozdarski vestnik 63,2, Ljubljana, s. 430-454
- POTOČNIK, V., 1999. Kalkulacije in DDV za podjetnike, obrtnike, trgovce. GV.Ljubljana.
- WINKLER, I., KRAJČIČ, D., 1997. Anketa o kadrih v gozdarskih gospodarskih družbah. BF- Oddelek za gozdarstvo
- WINKLER, I., 1995. Stroški gozdnega dela. Gozdarski vestnik 53, 2, Ljubljana, s. 58-65
- WINKLER, I., KRAJČIČ, D., 1996. Stroški gozdnega dela kot spodbujevalec tehničnega razvoja v gozdovih. – V: Izzivi gozdne tehnike. Ljubljana. BF/GIS s.15-24.
- . 2004. Uredba o višini povračila stroškov.-Ur. l. RS, št. 142/04.
- . 2004. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.-Ur.l. RS, št. 20-874/04)
- . 2005. Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov.-Ur. l. RS št. 60/05.
- . 2005. Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije.-Ur. l. RS, št. 16-475/05
- . 2005. Zakon o davku na izplačane plače.-Ur. l. RS, št. 25-873/05.
- . 2005. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o davku na izplačane plače. Ur. l. RS, št. 108 - 4698/2005.